ಕುತೂಹಲವೂ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಮೂಡಿ ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವನ ಕಥೆ ಕೇಳಿದರು.

'ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಓದ್ದೀಯಾ ಅಂದ್ಮಲ್ವಾ ಕೈಲಾಗದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಾಬಾನಿಗೆ ತೋರಿಸ್ತೀನಿ ಅಂತ ಮೂರು ದಿನ ಟ್ರೈನಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ್ಮಲ್ವಾ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ರೆ ಬದುಕ್ತಿದ್ದಲ್ವಾ...?'

'ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಂಕು ಕವಿದಿತ್ತು ಸರ್... ಊರಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ನನ್ನ ಮಗ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ...' ಕಾಯಕನಾಥ ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿದ. ಸಾರಂಗ ಮನದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೆನಪಾಗಿ ಓಡಾಡಿ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತು ಮೂಡಿಸಿ ಕಾಡಿದ. ಕಾಯಕನಾಥ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ದುಃಖದ ಗೋರಿಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದ. ಅ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ಅಂತಃಕರಣ ಅವನ ನೋವಿಗೆ ಮಿಡಿದಿತ್ತು.

'ಸರಿ... ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀಯಾ...?'

ಕಾಯಕನಾಥನಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಳಿ ಇದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ ದಾರಿ. ಅದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಗಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ. ಅವನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು ಮನಸ್ಸು. ಅದನ್ನೇ ಅವರ ಮುಂದೆ ಅರುಹಿದ.

ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮುಂದೆ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಯಕನಾಥನ ಮನಸ್ಸೂ ಹಗುರವಾಗಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಭಯವೂ ಹೋಗಿತ್ತು.

'ನಗರ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಲ್ಲಿ ಇರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳೋ ಮನುಷ್ಯ ಇದೇ ಮೊದಲ ಸಲ ನೋಡ್ತಿರೋದು ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಲ...'

''ಯಾಕೆ ಸರ್...?'

'ನಾನಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲೂ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು. ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಹೊಸತಾಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡು. ಕಳೆದುಕೊಂಡವರ ನೆನಪಲ್ಲೇ ಕೊಳೆತರೆ ಹೊಸತೇನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಸಮ್ಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಜನ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೋ... ಮತ್ತೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ನೆಲೆಸು. ನಿನಗೇನೂ ಅಂಥ ವಯಸ್ಸಾಗಿಲ್ಲ'

'ಇಲ್ಲ ಸರ್ ಈ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಮಿನಾಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ಥಾನನೇ ಇಲ್ಲ... ಅವ್ಳಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ...'

'ಅದು ನಿನ್ನಿಷ್ಟ. ಆದರೆ ಈ ಕಾಡು ಪ್ರದೇಶ ಸರಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಾಸದ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೇ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯರಿಗಲ್ಲ...'

'ನಾನೇನೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಸಾರ್, ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನು ಇರ್ತೀನಿ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕಿದರೆ ಹಾಕಲಿ. ಆತ್ಮಾಹುತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಳ್ತೇನೆ...'

ವಿಷಣ್ಣಭಾವದಿಂದ ನಕ್ಕು ನುಡಿದ ಕಾಯಕನಾಥ.

'ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ...? ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಇರುವಂತಿಲ್ಲ... ಹೊರಡು. ಇಲ್ಲವೇ ಬಲವಂತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಎಳೆದೊಯ್ಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ... ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನ. ಆಮೇಲೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ವರಸೆ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತೀಯ.'

'ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಸರ್ ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗು ದೂರ ನದಿ ಇದೆಯಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ...' ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡ.

'ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ದಾರಿ ಗೊತ್ತಾ ನಿನಗೆ..?'

'ಹೌದು ಸರ್ ಮರದ ಮೇಲೆ ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೀನಿ...' ಎಂದು ತಾನು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಗುರುತು ತೋರಿಸಿದ.

ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನಗು ಮೂಡಿತು. 'ನೋಡಿದೆಯಾ..? ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ವರಸೆಯನ್ನು ಆ ಬಡಪಾಯಿ ಮರದ ಮೇಲೆ ಗಾಯ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸತೊಡಗಿದೆ ಎಷ್ಟೇ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಅತಿಕ್ರಮಣದ, ಆಕ್ರಮಣದ ಬುದ್ಧಿ ತೋರಿಸಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ ಹೀಗೆ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನುಷ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸ್ತೀಯ... ನಿನ್ನ ಬದುಕುವ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ, ವರಸೆಗೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತೀಯ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ನೀನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅದು ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿರೋದು. ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ದಕ್ಕಿರುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಬೆಲೆ, ಗೌರವ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಆದಿವಾಸಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದವ. ನಂತರ ನಾಗರಿಕತೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಹೀಗೆ ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ನಗರವಾಸಿಯಾಗಿ ಬಂದವ ನೀನು ಹೀಗೇ ಬದುಕುತ್ತೀಯಾ ಅಂದರೆ ನಂಬಬಹುದೇ...?'

'ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬಿಸಲಿ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಬಂದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಯಾವ ಮೋಹವೂ ಇಲ್ಲ'

'ಸರಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಯಲು ಬಿಡಲು ಮಾನವೀಯತೆ ನನಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬದುಕಲು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡಲೂ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡು. ಬಾ ನನ್ನ ಜೊತೆ. ಇಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾನೂನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.'

ಕಾಯಕನಾಥ ಅವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಅಂಗಲಾಚಿದ... 'ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಸರ್... ನನ್ನ ಇಲ್ಲೇ ಇರಲು ಬಿಡಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕೇಡೂ ಮಾಡಲ್ಲ ಆಣೆ ಮಾಡುವೆ...'

ಅ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದಂತಾಯಿತು.

'ಇದು ಸರಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡು ಮಾರಾಯ... ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾನೂನೇ ಇದೆ.. ಅದನ್ನು ನಾವು ಮೀರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಲಯ. ಅವುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಂತೆ ಬದುಕಲು ಹಕ್ಕಿದೆಯಲ್ಲವೇ ಅವು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಿಸಲು ಆಗುತ್ತದೆಯಾ? ಇಲ್ಲವಲ್ಲ..! ಹಾಗೇ ಇದೂ ಕೂಡ. ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೋ ನೀನೇನು ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಿಯಾ? ಅಷ್ಟು ವಿರಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂಥ ವಯಸ್ಸೂ ನಿನ್ನದಲ್ಲ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಿಸಿಕೋ ಒಳ್ಳೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೋ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀನು ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೈತಿಕ ಅಥವಾ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ ಎಂದು ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಅಂಟಿಸಿ ನಿನ್ನ ಒಳಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.'

ಕಾಯಕನಾಥ ಭೂಮಿಗಿಳಿದು ಹೋದ.

'ನನ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಬಳಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಬೇಡ... ಸತ್ತರೆ ನನ್ನಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಅಳುವವರಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ... ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರ'.

ಕಾಯಕನಾಥನ ಮಾತಿಗೆ ಇವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಗ್ಗುವ ಜನವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಏಕೋ ಅವನನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲೂ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವರ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಅವರೊಮ್ಮೆ ಹಣಕಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೂ ಕಾಣಿತು. ಮನಸ್ಸು ಮೃದುವಾಯಿತು.

'ನೀನಿಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀಯಾ ಅಂತ ಹಟ ಹಿಡಿದರೆ ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲು ಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಸರಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣ ನಿನಗಿಲ್ಲಿ ಇರಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ' ಅವರು ನುಡಿದಾಗ ಕಾಯಕನಾಥನ ಮುಖ ಚಿಕ್ಕದಾಯಿತು.

'ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವೆ. ಬದುಕುತ್ತೀಯೋ ಸಾಯುತ್ತೀಯೋ ನಿನ್ನ ಹಣೆಬರಹ... ಆದರೆ ಇಲ್ಲಲ್ಲ ಆ ಕುಮುದಿನಿ ಹೊಳೆಯ ಅಚೆ ಇರುವ ಬಯಲು ಸರಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅದು ಯಾರದೋ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿ. ದೇಖಾರೇಖಿ ಇಲ್ಲದೇ ಕಾಡಿನಂತಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಉಳಿದರೂ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ?'

ಕಾಯಕನಾಥನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಊರು ಸೇರುವುದು ಇಷ್ಟವಿರದ ಕಾರಣ, ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು, ಮರುಮಾತಿಲ್ಲದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಆ ಪರಿಸರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಅವನಿಗೂ ಮನಸ್ಸೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕಾಯಕನಾಥ ಖುಷಿಯಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ.

'ಬಾ ನನ್ನ ಜೊತೆ' ಆ ಅಧಿಕಾರಿ ಎದ್ದು ನಡೆಯತೊಡಗಿದ. ಬಂದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ ಆತನನ್ನು

ಕಾಯಕನಾಥ ಮೌನವಾಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ.

ಇಬ್ಬರೂ ನಿಗೂಢವಾದ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದ್ದರು. ಯಾವುದೋ ಅಗೋಚರವಾದ, ಅಗಮ್ಯ, ಅನನ್ಯ, ಶಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧತೆಗೊಳಪಟ್ಟು ನಡೆವಂತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.